

Підсумок (Резюме)•

“Острозька Академія XVI-XVII ст.” є першою спробою енциклопедичного видання, присвяченого першому вищому навчальному закладові (приблизно 1576-1636) у Східній Європі. Мета цієї книги - узагальнити досягнення попередньої історіографії, а також власні наукові студії, подати систематизовану інформацію про цей перший у східних слов'ян навчальний заклад вищого типу. Побудована за алфавітним принципом, енциклопедія включає вірогідні відомості про діячів Академії, її меценатів і фундаторів, книжкову продукцію, видану тоді в Острозі, починаючи від Букваря (Азбуки) 1578 і до Часослова 1612. Діяльність Академії тісно пов'язується із реальним історичним середовищем тогочасного Острога: вміщені статті про церкви, храми різних конфесій, монастирі, навчальні заклади католиків та іудеїв, архітектуру, образотворче, декоративно-прикладне і музичне мистецтво, зокрема, про острозький наспів. Окреме місце займають джерелознавчі, археографічні та історіографічні (персональні) статті та огляди, зокрема, про дослідників історії Академії і Острога (серед них М.Максимович, Я.Перлштейн, К.Харлампович, С.Кардашевич, І.Франко, М.Грушевський, А.Сендульський, М.Тучемський, Й.Новицький, І.Огієнко, Я.Ісаєвич).

Історія Острозької Академії, розповіді про її діячів і випускників (до них належали Г. і М. Смотрицькі, Д.Наливайко, К.Лукаріс, А.Римша та ін.) розглядаються також і в контексті діяльності острозької друкарні. Центральне місце займає розповідь про представників роду кн. Острозьких і особливо Василя-Костянтина, ініціатора заснування в Острозі Академії і друкарні, та його племінниці Гальшки - фундаторки Академії в Острозі. Закономірно, що у цьому виданні є окрема стаття про роль і значення Острога в історії України XVI - перш. пол. XVII ст. Далеке минуле і події XIX-XX ст., рецепції ідей Академії знайшли свій вияв в органічній єдності вже в першій статті енциклопедії про минуле і сучасне Острозької Академії. Широка красназнавча діяльність, здійснювана на початку XX ст. (Братство ім. кн. Острозьких) і наприкінці цього ж століття (“Спадщина” ім. кн. Острозьких), розглядається в напрямку збереження і розвитку традицій Острозької Академії, просвітницької і наукової справ. Окрему вартість мають бібліографічні довідки та ілюстративний матеріал до статей. Це видання сприятиме не тільки популяризації історії Академії і її надбань, а й стане певним стимулом для подальших наукових студій.

Summary

“Ostroh Academy of the 16-17-th centuries” (in Ukrainian language) is the first attempt of an encyclopaedical edition devoted to the first institution of higher learning in Eastern Europe (about 1576-1636). This book aims to generalize the achievements of the former Historiography, our own research; to give systematic information about the first East Slavs' higher school. Written in alphabetic order, the Encyclopaedia includes trustworthy information about the scholars, patrons and sponsors of the Academy, and about the books published in Ostroh during those times from the Primer (abc-book) in 1578 to Chasoslov in 1612. The Academy activity is closely connected with the real historical surroundings of the

then Ostroh (including the articles about the churches, the temples of different confessions, monasteries, Catholic and Hebrew schools, the fine arts, the architecture, arts and crafts, and music, especially about the Ostroh Tune). Special attention is paid to personal source studies, archeographical and historiographical articles and reviews about the researchers of Ostroh and the Academy history (among them are M.Maksymovych, Y.Pperlstein, K.Kharlampovych, S.Kardashevych, I.Franko, M.Hrushevsky, A.Sendulsky, M.Tuchemsky, Y.Novytsky, I.Ohiyenko, Y.Isayevych). The history of Ostroh Academy, the stories about its scholars and graduates such as H.Smotrytsky and M.Smotrytsky,

D.Nalyvaiko, K.Lukaris, A.Rymsha and others are considered in the context of the Ostroh print-shop activity. The story about Princes Ostrozhsy, especially Vasyi-Kostyantyn, who initiated the foundation of the Academy and the print-shop in Ostroh, and his niece Halshka - the patroness and sponsor of the Academy is of great concern in the book. Naturally, this edition calls a special attention to the role and importance of Ostroh in the history of Ukraine in the sixteenth century until the first half of the seventeenth century. Remote past and the ideas of the Academy are closely connected just in the first article of the Encyclopaedia concerning the history and the present day of Ostroh

Academy. Intensive regional ethnography studies, which were undertaken at the beginning of the twentieth century (Prices Ostrozhsy Brotherhood) and at the end of the same century (Heritage Brotherhood named after Prince Ostrozhsy), are considered in the sense of preserving and developing the Ostroh Academy traditions, educational and scientific activities. The book includes worth-while bibliographical information and illustrations to the articles. This edition will not only favour the popularization of the Ostroh Academy history and its achievements, but it will also become a certain incentive for further scientific studies.

Sommaire (Résumé)

“Ostrozka Akademia XVI – XVII st. (“Académie d’Ostrog de XVIe - XVIIe s.”) est la première tentative de l’édition encyclopédique, consacrée au première établissement d’enseignement supérieur (environ 1576-1636) à l’Europe orientale. Généraliser les résultats d’historiographie précédente ainsi que ses propres connaissances scientifiques, présenter les renseignements systématisés de cette première haute école de Slaves orientaux est l’objectif de ce livre. Cette encyclopédie présentée sous forme d’article (par ordre alphabétique) renferme de grandes vérités de savants, de mécènes et de fondateurs de l’Académie d’Ostrog ainsi que de production imprimée qui a été éditée à Ostrog en ce temps-là à partir d’Abécédaire (Alphabet) 1578 jusqu’à Chroniques 1612. Les activités de l’Académie entrent en relation avec le milieu historique réel d’Ostrog d’alors (il y a des articles d’églises, de temples, de confessions différentes, de couvents, d’écoles catholiques et judaïques, d’architecture, d’arts plastiques, appliqués et non professionnels (surtout la mélodie d’Ostrog). Les articles et les aperçus de bonne source, archéographiques et historiographiques occupent ici une place particulière. Ce sont les articles des investigateurs d’histoire de l’Académie et d’Ostrog (parmi eux M.Maximovitch, Ya. Perlstein, K.Harlampovitch, S.Kardachevitch, I.Franko, M.Grouchevski, A.Sendoulski, M.Toutchemski, Jo.Novitski, J.Oghienko, Ya.Issaevitch).

L’Histoire de l’Académie d’Ostrog, les narrations de ses savants et de ses promus (G. et M. Smotritski (le père et le fils), D.Nalivaiko, K.Loukarisse, A.Rimcha et autrui) sont examinées aussi dans le contexte d’activité de l’imprimerie d’Ostrog. La narration de représentants de la famille des princes Ostrozski et surtout de Vassile-Kostiantine, le promoteur de l’Académie et de l’imprimerie à Ostrog ainsi que de sa nièce Galchka, la fondatrice de l’Académie à Ostrog occupe le passage central. Régulièrement qu’il y a un article particulier dans cette édition concernant le rôle et l’importance d’Ostrog dans l’histoire d’Ukraine de XVIe - première moitié de XIIe s.

Lointain passé et les événements de XIXe – XXe s., les réceptions des idées de l’Académie se sont manifestés à un tout organique dans le premier article d’encyclopédie concernant le passé et le présent de l’Académie d’Ostrog. Les larges activités ethnographiques, réalisées au début de XXe s. (Confrérie princes Ostrozski) et à la fin de ce siècle (“Succession” princes Ostrozski) sont examinées dans le sens de maintien et de développement des traditions de l’Académie d’Ostrog, les affaires scientifiques et cultivées. Les informations bibliographiques et l’illustration jouent un rôle considérable dans cet ouvrage. La présente édition favorisera à la popularisation d’histoire de l’Académie et de ses succès ainsi qu’elle deviendra un aiguillon important aux recherches scientifiques ultérieures.